

ע"פ 961/16 - ג'יהאד אל הרוש נגד מדינת ישראל, בלה ילין, איתי ילין, דנה ילין

בבית המשפט העליון

ע"פ 961/16

לפני:
המבקש:
כבוד השופטת ע' ברון
ג'יהאד אל הרוש

נגד

המשיבים:
1. מדינת ישראל
2. בלה ילין
3. איתי ילין
4. דנה ילין

בקשה לעיכוב ביצוע רכיב הפיצויים בגזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד ב-ת"פ 9326-05-15 מיום 5.1.2016 שניתן על ידי כבוד השופטת מ' ברנט

בשם המבקש: עו"ד ניר שניידרמן

בשם המשיבה 1: עו"ד נילי פינקלשטיין

בשם המשיבים 2-4: עו"ד טלי איזנברג

החלטה

לפניי בקשה לעיכוב ביצוע רכיב תשלום הפיצויים שהושתו על המבקש, במסגרת גזר הדין שניתן בעקבות הרשעתו

עמוד 1

בעבירת הפקרה אחרי פגיעה בתאונה בה נהרג אדם לפי סעיף 64א(ג) לפקודת התעבורה [נוסח חדש].

הרקע לבקשה

1. נגד המבקש הוגש כתב אישום לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד ב-ת"פ 9326-05-15 (כבוד השופטת מ' ברנט), המייחס לו עבירות של הפקרה אחרי פגיעה לפי סעיף 64א(ג) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: הפקודה); נהיגה ללא רישיון לפי סעיפים 10(א) ו-62(1) לפקודה; שיבוש מהלכי משפט בצוותא לפי סעיף 244 לפקודה וסעיף 29(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); קשירת קשר לפשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק; והשמדת ראיה בצוותא לפי סעיפים 242 ו-29(ב) לחוק. על פי המתואר בכתב האישום, ביום 19.4.2015 נהג המבקש ללא רישיון ברכב יחד עם אשתו ובנו, כאשר בשעה 17:40 או סמוך לכך פגע ברכב אופניים (להלן: המנוח). כתוצאה מהפגיעה הועף המנוח מאופניו ונחבט אל השמשה הקדמית של הרכב שנופצה מעוצמת הפגיעה, אולם המבקש לא עצר ולא הזעיק עזרה, אלא המשיך בנסיעתו. כתוצאה מהפגיעה נחבל המנוח באופן קשה וכעבור זמן קצר נקבע מותו. לאחר מכן המבקש ואחיו קשרו קשר להכשיל הליך שיפוטי בכך שהעבירו את הרכב המעורב בתאונה לשטחי יהודה ושומרון.

ביום 17.12.2015 הורשע המבקש על בסיס הודייתו במסגרת עסקת טיעון. הסדר הטיעון כלל הסכמה שלפיה המשיבה 1 (להלן: המשיבה) תטען להטלת עונש מאסר בפועל של 7.5 שנים, המבקש חופשי לטעון לעונש, וכן יוטל על המבקש עונש מאסר על תנאי. בנוסף, הוסכם כי המשיבה תעתור לפסילה לצמיתות מהחזקה של רישיון נהיגה וכן לתשלום פיצויים למשפחת המנוח, הם המשיבים 2-4 לבקשה זו.

ביום 5.1.2016 גזר בית משפט קמא את דינו של המבקש, והעמידו על 7.5 שנות מאסר בפועל. בתוך כך הדגיש בית המשפט את החומרה של מעשה ההפקרה וכן את שיבוש הליכי המשפט שהמבקש ביצע; ועוד ציין את הניסיון של המבקש לחמוק מאחריות וכן את הרשתות הקודמת משנת 2003 בגין אותה עבירה של הפקרה אחרי תאונה. בכל הנוגע לפסילת הרישיון בית משפט קמא גזר על המבקש פסילה לצמיתות, וזאת לשם הגנה על שלום הציבור ובהינתן עברו הפלילי כאמור. בנוגע לפסיקת פיצויים לפי סעיף 77 לחוק, קבע בית המשפט שעל המבקש לשלם פיצוי בסך של 200,000 ש"ח למשפחת המנוח (100,000 ש"ח לאשת המנוח, המשיבה 2, ו-50,000 ש"ח לכל אחד משני ילדיו, המשיבים 3 ו-4). בהקשר זה, עמד בית משפט קמא עמד על כך שלטעמו לא נדרש להוכיח שקיים קשר סיבתי על מנת לפסוק פיצויים לנפגעי העבירה, וכי זו כרוכה מעצם טיבה בגרימת נזק לאדם. זאת בניגוד לעמדה כפי שניתן לה ביטוי בחוות דעתו של כבוד השופט מ' גלעד ב-עפ"ת 5761-01-10 מדינת ישראל נ' מיכאל אביכזר (7.4.2010), שלפיה נדרש להוכיח שהנזק שבגיניו נפסק הפיצוי נגרם בשל ההפקרה. עוד הוחלט, בהסכמת הצדדים, שהפיצוי ישולם בפריסה ל-50 תשלומים חודשיים בני 4,000 ש"ח כל אחד, החל מיום 1.2.2016; וכן נקבע שאם לא ישולם תשלום מן התשלומים במועד – יועמד כל הסכום לפירעון מיד. ייאמר כבר כעת כי מטענות הצדדים עולה שכן למועד הגשת בקשה זו המבקש טרם פרע את התשלום הראשון, חרף חלוף המועד, וניתן להניח שגם לא פרע את התשלום העוקב.

2. ביום 4.2.2016 הגיש המבקש ערעור בגין רכיב הפיצויים ורכיב הפסילה לצמיתות שבגזר הדין. לענין רכיב פסילת הרישיון המבקש טוען שבית משפט קמא שגה בכך שגזר את העונש מבלי לקבוע ראשית מהו מתחם הענישה ההולם. לדבריו, מתחם הענישה ההולם הוא כזה שביחס אליו פסילה לצמיתות מהווה החמרה ניכרת המנוגדת להוראות תיקון 113 לחוק, ועל כן לשיטתו יש לקצר את תקופת הפסילה. לענין רכיב הפיצוי טענתו העיקרית של המבקש נוגעת לשאלה המשפטית שלגביה נחלקו הערכאות המחוזיות, והיא: האם נדרש להוכיח שקיים קשר סיבתי בין פעולת

ההפקרה לבין הנזק לנפגעי העבירה. זאת, אף על פי שהמדובר בעבירה התנהגותית שהיא כשלעצמה לא מחייבת קיומו של קשר סיבתי כאמור. המבקש טוען שלא די להוכיח שהתאונה – שבגינה לא הוטלה אחריות על המבקש – היא שגרמה לנזק, אלא שנדרש להוכיח שההפקרה היא שגרמה לו. לפיכך, לשיטת המבקש יש להפחית את הפיצוי שנפסק.

עם הגשת הערעור הגיש המבקש את הבקשה שלפניי, לעיכוב ביצוע רכיב הפיצויים שבגזר הדין עד להכרעה בערעור. לטענת המבקש סיכויי הערעור גבוהים, הן משום שהפיצויים שנפסקו חורגים מהמקובל ביחס לסכומים שנפסקו במקרים דומים, והן מהטעם שהמקרה מעלה סוגיה עקרונית שבתי המשפט המחוזיים נחלקו לגביה. כמו כן, המבקש טוען כי מאזן הנוחות נוטה לטובת עיכוב הביצוע של רכיב זה שבגזר הדין. זאת מכיוון שלאחרונה החל לרצות את עונש המאסר, ומשאין באפשרותו לשלם את הפיצוי – הנטל ייפול על כתפי משפחתו, ואין בידיה להרימו.

לטענת המשיבה דין הבקשה להידחות. באשר למאזן הנוחות, נטען כי טענות המבקש בדבר קשייו לשלם את סכום הפיצויים כשהוא מצוי במאסר והקושי שהתשלום יערים על משפחתו אינן מבססות עילה לעיכוב ביצוע התשלום. המשיבה מדגישה כי על המבקש להראות שאם יזכה בערעור יקשה עליו לגבות את כספו בחזרה, ואולם טענה זו לא נטענה כלל וממילא לא הוצגה כל תשתית התומכת בכך. עוד טוענת המשיבה שיש ליתן משקל לכך שבית משפט קמא פרס את תשלום הפיצויים, ושמועד התשלום הראשון חלף מבלי שהמבקש עמד בו ובכך נמצא מפר את החלטת בית המשפט. באשר לסיכויי הערעור, טוענת המשיבה שפסק דינו של בית משפט קמא מבוסס היטב ושהפיצויים שנקבעו משקפים את הנזק הנפשי שנגרם לבני משפחת המנוח כתוצאה מעבירת ההפקרה.

המשיבים 2-4, נפגעי העבירה, מצטרפים להתנגדות של המשיבה, על נימוקיה. הם מוסיפים שמטרת הפיצוי בהליך הפלילי היא מתן סעד מידי לנפגעי העבירה, וכי בפני בית משפט קמא הובאו ראיות רבות להוכחת הנזק שנגרם כתוצאה מהפקרת המבקש את המנוח, לאחר פגיעה בו בתאונה שהביאה למותו. בנוסף, המשיבים 2-4 חוזרים על כך שהמבקש כלל לא טען שקיים חשש לקיומו של קושי לגבות את כספו בחזרה; ולטענתם לא יהיה כל קושי שכזה. כמו כן טוענים המשיבים 2-4 שיש לראות בהסכמתו של המבקש לפרוס את התשלומים משום הסכמה בדבר מאזן הנוחות שבין הצדדים, וכי בקשה זו חותרת תחת ההסכמה האמורה.

דיון והכרעה

3. בהתאם לסעיף 77 לחוק, ניתן לחייב אדם שהורשע בפלילים בתשלום פיצויים "לאדם שניזוק על ידי העבירה", בשל הנזק או הסבל שנגרמו לו. אחת התכליות של הוראה זו היא לאפשר פיצוי מהיר ויעיל לניזוק באמצעות ההליך הפלילי וכך "לחסוך מן הנפגע כי יכתת רגליו לבית-המשפט האזרחי" (רע"פ 2976/01 אסף נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 418, פסקאות 10 ו-19 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) מ' חשין (2002)). תכלית זו משפיעה על אופי הדיון בבקשה לעיכוב ביצוע תשלום פיצויים. לפיכך הגשת ערעור, לכשעצמה, איננה משהה את החובה לשלם (ע"פ 2760/14 אוהיון נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (14.5.2014)); וככלל, בהיעדר נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, בית משפט אינו מורה על עיכוב ביצוע של חיוב כגון דא (ע"פ 7957/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (23.9.2008)).

נוסף על כך, פיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין נושא מאפיינים אזרחיים מובהקים – הן מבחינת המהות, הן מבחינת סדרי הדין; וזאת חרף היותה של הוראה זו בגדר חוק העונשין ועל אף שעסקין בחיוב שהושת במסגרת גזר דין במשפט פלילי. בהתאם, בבקשה לעיכוב ביצוע רכיב הפיצויים שנפסקו בגזר דין פלילי אין חובה לקיים דיון במעמד הצדדים;

עמוד 3

והדבר נכון אף במקרה כמו בענייננו שבו הערעור מכון לרכיבים נוספים שבגזר הדין (ע"פ 3190/13 זאדה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (4.6.2013) (להלן: עניין זאדה); וראו גם: ע"פ 1630/15 גיליון נ' מדינת ישראל, פסקה 2 (19.4.2015)). כך גם, בדומה לעיכוב ביצוע פסק דין כספי בהליך אזרחי, ככלל בית משפט לא יורה על עיכוב ביצוע רכיב פיצויים בגזר דין אלא בהתקיים שני תנאים מצטברים: סיכויי ערעור טובים, ומאזן נוחות הנוטה לטובת עיכוב הביצוע (ע"פ 397/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (26.3.2014); ע"פ 2350/15 שהאב נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (29.4.2015)). כידוע, שני התנאים מקיימים ביניהם יחס של "מקבילית כוחות", שלפיה ככל שסיכויי הערעור של המבקש נמוכים, על המבקש להראות כי מאזן הנוחות נוטה באופן מובהק יותר לטובתו, ולהיפך (ע"פ 4768/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (21.10.2014)). אולם נפסק לא אחת כי השיקול המרכזי מבין השניים הוא שיקול מאזן הנוחות, ובפרט האפשרות של השבת המצב לקדמותו אם יתקבל הערעור (ראו למשל בש"א 3215/06 הממונה על ההגבלים העסקיים נ' דור אלון אנרגיה בישראל (1998) בע"מ, פסקה 9 (26.4.2006)).

4. בענייננו, לאחר עיון בבקשה ובתגובות לה מצאתי כי דינה להידחות. המבקש סומך את הבקשה על חוסר יכולתו הכלכלית לשאת בתשלום, ועל כך שנטל תשלום הפיצויים ירבוץ על בני משפחתו. ואולם, כלל הוא כי מצבו הכלכלי של המבקש אינו מהווה, לכשעצמו, שיקול בשאלת עיכוב ביצוע פסק דין כספי (ע"פ 4691/08 מג'ארי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (18.6.2008)); ומכל מקום המבקש לא תמך את בקשתו בתשתית עובדתית להוכחת היעדר יכולת כלכלית לשאת בתשלום הפיצויים, וזאת בייחוד לנוכח פריסת התשלומים הנוחה יחסית, מה גם שהצדדים הסכימו לה. לכך יש להוסיף כי המבקש לא טען וממילא גם לא הוכיח כי אם יזכה בערעור לא יהיה באפשרותו לגבות בחזרה את הכספים (עניין זאדה, פסקה 11 והאסמכתאות שם).

משכך הם פני הדברים, אין בטענה בדבר סיכויי הערעור כדי לשנות מן התוצאה שאליה הגעתי. כך גם אם אניח לטובת המבקש כי הערעור מעלה סוגיה משפטית עקרונית, שלטענת המבקש טרם הוכרעה, בהתייחס לקשר הסיבתי הנדרש בין נזקם של בני המשפחה לבין עבירת ההפקרה לצורך הטלת פיצויים מכוח הוראת סעיף 77 לחוק. מעצם העובדה שמדובר בשאלה עקרונית, לא ניתן להסיק כי סיכויי הערעור "טובים ביותר", כפי שנטען על ידי המבקש. במצב דברים זה ובלא שאביע עמדה בדבר סיכויי הערעור לעניין רכיב הפיצויים, די בהיעדר ביסוס מספיק לטענת מאזן הנוחות שבפי המבקש כדי להכריע את הכף לעבר דחיית הבקשה.

סוף דבר, הבקשה נדחית. בנסיבות העניין ומשלא התקיים דיון בבקשה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ד באדר ב' התשע"ו (24.3.2016).

ש ו פ ט ת